

22.8.2016

TE-toimistojen psykologipalvelun turvaaminen asiakkaille maakuntauudistuksessa

- TE-hallinnon psykologipalvelussa autetaan henkilöasiakkaita ratkaisemaan ammatinvalintaan, ammatilliseen kehittymiseen ja kuntoutumiseen liittyviä kysymyksiä sekä tuetaan henkilöasiakkaiden työelämään sijoittumista ja elinikäistä oppimista.
- Palvelu perustuu vuonna 2012 hyväksytyyn lakiin julkisesta työvoimapalvelusta.
- TE-hallinnossa palvelua tarjoavat yliopistotasoisesti koulutetut laillistetut psykologit.
- TE-hallinnon psykologien tarjoama ohjaus on maksutonta, yksilöllistä ja pitkäjänteistä yhteiskunnallista palvelua työttömille, työssä käyville ja työvoiman ulkopuolisille henkilöasiakkaille (mm. sairauslomalla tai kuntoutustuella olevat, koululaiset/opiskelijat, kotiäidit).
- TE-hallinnon psykologipalvelun kaltaista koko työikäistä väestöä hyödyttävää palvelua ei ole tarjolla millään muulla organisaatiolla tai palveluntuottajalla.
- Uraohjaus on todettu yhdeksi tehokkaimmista aktiivisen työmarkkinapolitiikan vaikutustavoista (TNO-palvelut, European Lifelong Guidance Policy Network – raportti, 2016, Elinikäisen ohjauksen yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle.)

Terveydenhuollon laillistettuina ammattihenkilöinä psykologit pystyvät arvioimaan asiakkaan kokonaistilanteen ja ohjaamaan häntä realistisiin koulutus- ja työuraratkaisuihin. Psykologin osaaminen mahdollistaa psyykkisen työ- ja toimintakyvyn arvioimisen, oppimisvalmiuksien tutkimisen sekä persoonallisuuden, motivaation ja sosiaalisen pääoman huomioimisen suunnitelmaa tehtäessä. Ainoastaan laillistetulla psykologilla on oikeus käyttää psykologisia tutkimusmenetelmiä ohjauksessa. TE-hallinnon psykologeilla on ohjaustyössä tarvittavaa erityisosaamista koulutuksesta ja työelämästä. Ammattikunta on tärkeä puolueeton aktiivisen työvoimapolitiikan toteuttaja.

Työelämä muuttuu nopeasti ja ammatit laaja-alaistuvat. Yksilöllisen ohjauksen tarve lisääntyy työ-, koulutus- ja yrittäjyysvaihtoehtojen moninaistuessa. Psykologipalvelu taloudellisena, julkisena työvoimapalveluna pystyy lyhyin interventioin tukemaan asiakkaan työllistymiseen johtavaa prosessia, joka saattaa sisältää erilaisia koulutautumiseen tai kuntoutumiseen liittyviä vaiheita. TE-hallinnon psykologipalvelu on kokonaisvaltaista ja yhteiskunnallisesti integroivaa ohjauspalvelua (toimii koulutus-, terveydenhuolto-, kuntoutus-, yrittäjyys- Ohjaamo- ja ELO-verkostoissa). Psykologeilta edellytetään vahvaa osaamista ja jatkuvaa osaamisen kehittämistä.

Ehdotuksemme työvoimapalveluiden kehittämiseksi maakuntahallinnon uudistuksen yhteydessä:

- Urasuunnittelun ja ammatinvalinnanohjauksen palveluiden tulisi jatkossakin olla pitkäjänteistä ja jatkuvuutta tarjoavaa julkishallinnollista palvelua. TE-hallinnon

>>

psykologipalvelun tulisi olla maakuntauudistuksen jälkeen valtakunnallinen yhtenäinen resurssi KEHA:n alaisuudessa. Psykologipalvelulla pitäisi uudistuksen jälkeen olla yhteinen johto, jolla tulisi olla vahvaa substanssiosaamista. Järjestely takaisi nykyistä paremmin TE-palvelujen kokonaisuutta hyödyttävän psykologipalvelun, jota olisi mahdollista resursoida, organisoida ja kehittää oikea-aikaiseksi ja asiakaslähtöiseksi.

- Psykologipalvelun mitoitus tulisi suhteuttaa alueen väestöpohjaan, mikä on ollut Psykologiliiton suositus alun alkaen. TE-hallinnossa ei ole valtakunnallisesti huolehdittu psykologiresurssin riittävydestä eikä alueellisesta kattavuudesta. Eläköityneiden tai irtisanoutuneiden psykologien virkoja on jätetty täyttämättä viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana, vaikka henkilökohtaisen ohjauksen tarve on jatkuvasti kasvanut ja kasvaa myös tulevana vuosina. Asiakkaiden pääsy ohjaukseen on vaikeutunut psykologiresurssin huomattavan pienenemisen takia. Se on osaltaan vaikuttanut asiakkaiden työttömyyden pitkittymiseen ja lisännyt koulutusten keskeyttämisiä. Erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien mahdollisuudet saada ohjausta ovat heikentyneet ohjauspalvelun paikallisen tarjonnan kadottua. Niiden asiakkaiden palaute, jotka ovat palveluun päässeet, on aina ollut erittäin myönteistä.
- Psykologipalvelut voisivat maakunnissa toimia osana monialaista nuorille ja aikuisille suunnattua palveluverkostoa valtakunnallisesti johdetusta palvelukokonaisuudesta käsin. Näin palvelutaisiin laajasti koko Suomen työikäistä väestöä. Psykologien ohjauksessa tunnistetaan urasuunnittelun kannalta olennaiset asiat ja autetaan myös erityisryhmiä löytämään avaimet työelämään (esim. oppimisvaikeudet, mielenterveysongelmat, neuropsykiatriset häiriöt jne.) vrt. Raija Kerättären väitöskirja v. 2016: Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän. Monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä.
- TE-hallinnon psykologin työssä asiakasta palvelee hänen valitsemallaan palvelukanavalla: kasvokkain, puhelimitse tai video-ohjauksen avulla. Parhaillaan kehitetään myös verkko-ohjauspalveluvaihtoehtoa. Digitalisaation tuomia mahdollisuuksia toimivien palveluvälineiden käyttöön saamiseksi tulee edelleen vahvistaa ja kehittää maakuntauudistuksen yhteydessä. Monikanavainen palvelumalli mahdollistaa asiakkaiden ohjaukseen pääsyn myös harvaan asutuilla alueilla. Digitalisaatio tai automaatio ei kuitenkaan korvaa psykologin erityisosaamista etsittäessä yksittäisille ihmisille heidän ominaisuuksiensa ja yhteiskunnan taloudellisen kehityksen kannalta sopivinta koulutus- tai työllistymisratkaisua.

SUOMEN PSYKOLOGILIITTO

Ammatinvalinnan ja urasuunnittelun psykologien työryhmä

Sari Lehikoinen, puheenjohtaja, Liisa Häkli, Marianna Lundstedt, Satu Matikainen ja Eeva Tanskanen sekä asiantuntijajäsenenä Taina Aaltonen